

Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου

Ενότητα 4η: ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ με ΚΕΙΜΕΝΑ

Διάβασε προσεκτικά τα παρακάτω κείμενα και προσπάθησε να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

☞ Τis απαντήσεις των ερωτημάτων θα τις γράψεις σε ένα καινούριο δικό σου έγγραφο. Όπου χρειάζεται να αξιοποιήσεις στοιχεία των κειμένων, μπορείς να κάνεις Αντιγραφή+Επικόλληση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο

Λένα Διβάνη, Σε είδα να διαλύεσαι, Ευρώπη (διασκευασμένο απόσπασμα)

- Σύμφωνα με την έρευνα του ευρωβαρόμετρου του 2013, οι Ευρωπαίοι και ειδικά των φτωχότερων κρατών νιώθουν πως η Ευρώπη δεν τους ακούει. Νιώθουν πως η ψήφος τους δεν μετράει. Δεν πιστεύουν πως αντιμετωπίζεται σωστά η κρίση, ότι δεν είναι εξασφαλισμένη ούτε η ειρήνη, ούτε η ελεύθερη κυκλοφορία, τα δικαιώματα εξανεμίζονται –ο κόπος αιώνων-. Κανείς δεν νιώθει Ευρωπαίος πια. Δεν βλέπουμε για ποιο λόγο να ανήκουμε σ' αυτήν την ένωση που δεν είναι και τόσο ένωση, αφού γίναμε δύο στρατόπεδα. Οι πολίτες των πλουσίων χωρών που «βαρέθηκαν να δίνουν τα λεφτά τους στους αχάριστους φτωχούς» και κοιτάνε την πάρτη τους. Και οι φτωχοί που «βαρέθηκαν την περιφρόνηση και την αδηφαγία¹ των πλουσίων» φορτωμένοι προσφυγικά βάρη, χρέη και αμηχανία. Νιώθουμε όλοι ότι μας κορόιδεψαν.
- Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, σαν τους επιβάτες του Τιτανικού, πίστευαν ότι θα λειτουργήσει για πάντα το μοντέλο «διεκδικώ για λογαριασμό μου ό,τι καλό γίνεται από την Ευρώπη και ταυτόχρονα της καταλογίζω όλες τις καυτές πατάτες». Αυτό απλούστατα κατέληξε στην αποσάθρωση² της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Δεν ανήκουμε στην ίδια οικογένεια, δεν μας έκαναν να το εμπεδώσουμε αυτό. Άρα γιατί να νοιαστούμε που η Ελλάδα πνίγεται από τα χρέη και τις προσφυγικές ροές; Γιατί να ανησυχώ εγώ ο Ολλανδός που αιμορραγεί η Ελλάδα από τα νιάτα της για τρίτη φορά μέσα στα τελευταία 100 χρόνια; (150.000 χιλιάδες πτυχιούχοι και διδάκτορες έφυγαν τα τελευταία χρόνια από τον τόπο τους χωρίς προοπτικές επιστροφής).
- Το έχω πει πολλές φορές και θα το ξαναπώ: το μόνο πρόγραμμα που πραγματικά δούλεψε 100% για το δυνάμωμα και τον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι το πρόγραμμα Έρασμος. Τα παιδιά στριφογυρίζουν στα ευρωπαϊκά

¹ αδηφαγία (η): η χωρίς όρια πολυφαγία, (μτφ.) πολύ μεγάλη απληστία

² αποσάθρωση (η): η καταστροφή των θεμελίων των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών

πανεπιστήμια, ανασαίνουν τον αέρα αυτού που γεννιέται, καταλαβαίνουν πίνοντας μπύρα ή κάνοντας μια εργασία μαζί ότι ο Γάλλος, ο Γερμανός, ο Πορτογάλος είναι ένας σαν κι αυτούς: μοιραζόμαστε τις ίδιες αξίες, μας περιμένει κοινό μέλλον για το οποίο οφείλουμε **να δουλέψουμε όλοι μαζί**. Αυτά τα παιδιά, που βγαίνουν τώρα στην επαγγελματική πιάτσα με δυσμενέστερες εργασιακές συνθήκες, **αυτά πρέπει να μην αποξενωθούν, πρέπει να στηρίξουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα αν θέλουμε να συνεχίσει να υπάρχει η Ευρώπη**. Εκατοντάδες χιλιάδες ηλίθια προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ, άχρηστα σαπίζουν σε συρτάρια αντί να δοθούν κονδύλια που θα δώσουν στα νιάτα μια αίσθηση ενότητας, αδελφότητας και κυρίως μέλλοντος. Γιατί τώρα το μόνο που βλέπουν είναι ο ανταγωνισμός των πολυεθνικών, ποια θα υπονομεύσει περισσότερο τα εργασιακά τους δικαιώματα για όσους έχουν δουλειά, γιατί οι περισσότεροι στέλνουν δεκάδες βιογραφικά, βλέποντας τις μέρες και τη ζωή τους να περνάει απελπισμένοι, βλέποντας ότι έγιναν αναλώσιμοι.

4. Και αντί να εγερθούμε τώρα που η οικονομική κρίση και το Προσφυγικό είναι τα δύο τσουνάμια που μπορεί να μας πνίξουν, οι μικροί κλαιγόμαστε και οι μεγάλοι αδιαφορούν. **Και η Ευρώπη μόνη της διαλύεται, αφού υπονομεύτηκε τόσο η ευρωπαϊκή ταυτότητα**. Το αποτέλεσμα είναι πως ούτε να ψηφίσουν δεν θέλουν πια οι Ευρωπαίοι. **Γιατί να ψηφίσουν; Μήπως ελέγχει τίποτα η ψήφος;** Ξέρουν εξ ενστίκτου ότι μια μικρή ομάδα τεχνοκρατών³ που υπερασπίζονται το χρήμα παίρνουν εν ψυχρώ αποφάσεις, διαισθάνονται ότι οι εκλογές είναι κάπως διακοσμητικές. Ε, λοιπόν δεν πάνε.
5. Οι μόνοι που πάνε είναι οι εχθροί της Ευρώπης, οι λεπενιστές⁴ και οι φαρατζιστές⁵ και οι χρυσαυγίτες και το μαύρο όλης της ηπείρου. Αυτοί πάνε γιατί θέλουν κάτι με πάθος και γι' αυτό, ξέρετε, είναι επικίνδυνοι. Στα μαθήματα δημιουργικής γραφής λέμε στους μαθητές μας πως ο ήρωας που θέλει κάτι, αυτός μαγνητίζει όλα τα βλέμματα ακόμα κι αν είναι κάθαρμα. **Ε, λοιπόν οι μόνοι που θέλουν κάτι και μαγνητίζουν τα 18χρονα είναι τα καθάρματα. Γιατί αυτό το κάτι είναι ακραίο, επικίνδυνο αλλά καινούριο απέναντι σ' αυτό που σαπίζει. Γι' αυτό κατάφεραν και επέβαλαν την ατζέντα⁶ τους**. Η υπόλοιπη Ευρώπη αναδιπλώνεται⁷, παίρνει πίσω και τα μεγαλύτερα δώρα της πια, τα ανθρώπινα δικαιώματα,

³ **τεχνοκράτης (ο):** ο ανώτερος διοικητικός υπάλληλος, ο ειδικός επιστήμονας ή πολιτικός, ο οποίος ασκεί το λειτούργημά του με γνώμονα τις υπαρκτές οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις, χωρίς να προτάσσει ως κριτήριο τις συνέπειες των επιλογών του για τον ανθρώπινο παράγοντα.

⁴ **Λεπενιστές (οι):** οι οπαδοί της Μαρί Λεπέν, ηγέτιδας του ακροδεξιού γαλλικού κόμματος

⁵ **Φαρατζιστές (οι):** οι οπαδοί του Φάρατζ, πρώην ηγέτη του αγγλικού ακροδεξιού κόμματος που πρωτοστάτησε στην έξοδο της χώρας του από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνέχεια παραιτήθηκε

⁶ **ατζέντα (η):** (μτφ.) ο κατάλογος θεμάτων για συζήτηση σε μία διάσκεψη, συνάντηση πολιτικών κτλ.

⁷ **αναδιπλώνομαι:** (μτφ.) γίνομαι διαλλακτικός, παρουσιάζω σημεία συμβιβασμού, προσέγγισης ή αλλαγής στάσης

αναλώνεται σε οπορτουνισμούς⁸, ένα δειλό βήμα μπρος, δύο βήματα πίσω. Η εικόνα της Ευρώπης είναι πια ΜΑΤ που δέρνουν διαδηλωτές ακόμα και στην καρδιά της, τις Βρυξέλλες, είναι τείχη που υψώνονται αφήνοντας ικέτες τους κατατρεγμένους απ' έξω –ποιον μπορεί να εμπνεύσει αυτό-; Η Ευρώπη κάθεται και βλέπει τον εαυτό της να ξηλώνεται **σαν πουλόβερ**. 'Η όπως θα έλεγε ο Seamus Heany, «ρίχνει μόνο κάτι λίγες αστραπές, ενώ αυτό που χρειάζεται είναι ένας κομήτης».

3 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016, Πηγή: Protagon.gr

<https://www.protagon.gr/apopseis/blogs/se-eida-na-dialyesai-evrwpi-44341070578>

A) Με βάση το παραπάνω κείμενο μπορείς να υποστηρίξεις τις παρακάτω διατυπώσεις; Να σημειώσεις ένα **ΝΑΙ** ή ένα **ΟΧΙ** υπογραμμίζοντας τις σχετικές αναφορές από το κείμενο και σημειώνοντας δίπλα σε αυτές τον αντίστοιχο αριθμό.

1. Οι Ευρωπαίοι, των φτωχότερων κρατών κυρίως, νιώθουν μια έντονη δυσαρέσκεια απέναντι στην Ευρώπη.

ΝΑΙ - οι Ευρωπαίοι και ειδικά των φτωχότερων κρατών νιώθουν πως η Ευρώπη δεν τους ακούει

2. Η υπονόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας οφείλεται στο γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις προσπαθούσαν να αποκομίσουν τα οφέλη της Ευρώπης, χωρίς παράλληλα να αναγνωρίζουν το μερίδιο ευθύνης τους στα φλέγοντα ζητήματα.

ΝΑΙ - θα λειτουργήσει για πάντα το μοντέλο «διεκδικώ για λογαριασμό μου ό,τι καλό γίνεται από την Ευρώπη και ταυτόχρονα της καταλογίζω όλες τις καυτές πατάτες». Αυτό απλούστατα κατέληξε στην αποσάθρωση⁹ της ευρωπαϊκής ταυτότητας

3. Η αδιαφορία κάποιων Ευρωπαίων για την κρίσιμη κατάσταση της Ελλάδας πηγάζει από το γεγονός ότι δεν έχουν κατανοήσει πως ανήκουμε στην ίδια οικογένεια.

ΝΑΙ - Δεν ανήκουμε στην ίδια οικογένεια, δεν μας έκαναν να το εμποδίσουμε αυτό. Άρα γιατί να νοιαστούμε που η Ελλάδα πνίγεται από τα χρέη και τις προσφυγικές ροές;

4. Ένα από τα πολλά προγράμματα που συνέβαλαν στον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι το πρόγραμμα Έρασμος.

ΟΧΙ - το μόνο πρόγραμμα που πραγματικά δούλεψε 100% για το δυνάμωμα και τον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι το πρόγραμμα Έρασμος. - Εκατοντάδες χιλιάδες ηλίθια προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ, άχρηστα σαπίζουν σε συρτάρια αντί να δοθούν κονδύλια που θα δώσουν στα νιάτα μια αίσθηση ενότητας, αδελφότητας και κυρίως μέλλοντος.

⁸ **οπορτουνισμός (ο):** ο πολιτικός καιροσκοπισμός, η πολιτική προσαρμογή στις περιστάσεις ανάλογα με το συμφέρον, χωρίς ηθικούς φραγμούς

⁹ **αποσάθρωση (η):** η καταστροφή των θεμελίων των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών

5. Η άρνηση πολλών Ευρωπαίων να ψηφίσουν οφείλεται στη γενικότερη αδιαφορία των πολιτών για τα κοινά.

ΟΧΙ - Γιατί να ψηφίσουν; Μήπως ελέγχει τίποτα η ψήφος; Ξέρουν εξ ενστίκτου ότι μια μικρή ομάδα τεχνοκρατών¹⁰ που υπερασπίζονται το χρήμα παίρνουν εν ψυχρώ αποφάσεις, διαισθάνονται ότι οι εκλογές είναι κάπως διακοσμητικές. Ε, λοιπόν δεν πάνε.

6. Τα ακροδεξιά κόμματα καταφέρνουν να πείσουν τους νεαρούς πολίτες, γιατί υποστηρίζουν με πάθος τις απόψεις τους.

ΟΧΙ - Ε, λοιπόν οι μόνοι που θέλουν κάτι και μαγνητίζουν τα 18χρονα είναι τα καθάρματα. Γιατί αυτό το κάτι είναι ακραίο, επικίνδυνο αλλά καινούριο απέναντι σ' αυτό που σαπίζει. Γι' αυτό κατάφεραν και επέβαλαν την ατζέντα¹¹ τους. [Δεν είναι το πάθος, αλλά το τι υποστηρίζουν]

7. Οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των πολιτών για τη στάση της Ευρώπης αποτελούν πλέον συχνό φαινόμενο.

ΝΑΙ - Η εικόνα της Ευρώπης είναι πια ΜΑΤ που δέρνουν διαδηλωτές ακόμα και στην καρδιά της, τις Βρυξέλλες

- Β)** Να καταγράψεις εκείνα τα στοιχεία του κειμένου που δικαιολογούν τον τίτλο του.

Πώς θα χαρακτήριζες τον τίτλο ως προς το είδος του; **Μεταφορικός - Προσωποποίηση, η Ευρώπη ως κάτι εύθραυστο - Ενδιαφέρον του αναγνώστη**

- Γ)** Ποιος κίνδυνος επισημαίνεται στην τελευταία παράγραφο και σε ποιες αιτίες αποδίδεται; Να αναδιατυπώσεις τα σχετικά σημεία με δικά σου λόγια.

Ενδεικτικές απαντήσεις μαθητών

Στην τελευταία παράγραφο επισημαίνεται ο κίνδυνος της ανόδου των ακροδεξιών κομμάτων, της Λεπέν στη Γαλλία και αντίστοιχα της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κόμματα τα οποία δεν υπολογίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεωρούνται επικίνδυνα. Αιτία αυτής της ανόδου, σύμφωνα με το κείμενο, είναι η βαθιά επιρροή τους στους νεαρούς ανθρώπους που μαγνητίζονται από καθάρματα και εγκληματίες, όπως παιδιά που ταυτίζονται με τον κακό του παραμυθιού. Επίσης ένα καινούριο κόμμα είναι πάντα πιο γοητευτικό από την παλιά κυβέρνηση που σαπίζει, αναφέρει το κείμενο.

¹⁰ **τεχνοκράτης (ο):** ο ανώτερος διοικητικός υπάλληλος, ο ειδικός επιστήμονας ή πολιτικός, ο οποίος ασκεί το λειτούργημά του με γνώμονα τις υπαρκτές οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις, χωρίς να προτάσσει ως κριτήριο τις συνέπειες των επιλογών του για τον ανθρώπινο παράγοντα.

¹¹ **ατζέντα (η):** (μτφ.) ο κατάλογος θεμάτων για συζήτηση σε μία διάσκεψη, συνάντηση πολιτικών κτλ.

Ο κίνδυνος που επισημαίνεται στην τελευταία παράγραφο είναι η ολική καταστροφή της Ευρώπης εάν δεν πάρει επείγοντως μέτρα προστασίας, αφού στις εκλογές κυριαρχεί απόλυτο χάος, ανάξιοι αρχηγοί κομμάτων παρασύρουν νέους πολίτες να πέσουν στον γκρεμό, καθημερινά υπάρχει κάπου μία διαμαρτυρία για την πολιτική κατάσταση. «Η Ευρώπη λιώνει μέρα με τη μέρα σαν χιονάνθρωπος».

Δ) Να αποδώσεις με έναν **πλαγιότιτλο** το περιεχόμενο της 3ης παραγράφου.

- **Η ανάγκη περισσότερων προγραμμάτων, όπως ο Έρασμος, για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.**
- **Έρασμος: η μοναδική προσπάθεια ενδυνάμωσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας**
- **Οι αποτυχημένες προσπάθειες για την ευρωπαϊκή ταυτότητα**

Ε) Να εντοπίσεις τις δυο **παρομοιώσεις** που υπάρχουν στη 2^η και στην 5^η παράγραφο και να εξηγήσεις σύντομα ποιες καταστάσεις περιγράφουν.

- **Οι Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις σαν τους επιβάτες του Τιτανικού** - Η αλαζονεία, η υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων που θα οδηγήσει στην τελική καταστροφή, αλλά και η προσπάθεια να σώσει ο καθένας τον εαυτό του.
- **Η Ευρώπη ... να ξηλώνεται σαν το πουλόβερ** - Η απάθεια απέναντι στα προβλήματα που θα οδηγήσει αργά αλλά σταθερά στο τέλος

ΣΤ) Να εντοπίσεις στο κείμενο (5) πέντε φράσεις με **μεταφορική χρήση** του λόγου. Στη συνέχεια προσπάθησε να τις ξαναγράψεις, ώστε να εκφράζουν το ίδιο νόημα, αλλά **με κυριολεκτική χρήση του λόγου**.

Ενδεικτικά παραδείγματα

1. Τα παιδιά **στριφογουρίζουν** στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια: Τα παιδιά **φοιτούν** στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια,
2. η οικονομική κρίση και το Προσφυγικό είναι τα δύο **τσουνάμια** που μπορεί να μας **πνίξουν**: η οικονομική κρίση και το Προσφυγικό είναι τα δύο **προβλήματα** που μπορεί να μας **καταστρέψουν**,
3. **το μαύρο** όλης της ηπείρου: οι εγκληματίες- **οι φασίστες/το κακό** όλης της ηπείρου,
4. γιατί να ανησυχώ εγώ ο Ολλανδός που **αιμορραγεί** η Ελλάδα: γιατί να ανησυχώ εγώ ο Ολλανδός που **αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα** η Ελλάδα,
5. γίναμε δύο στρατόπεδα: γίναμε δύο **αντίθετες πλευρές, χωριστήκαμε σε δύο μέρη**.

Σημαντικό: άλλο η μεταφορική χρήση του λόγου, η μεταφορική σημασία μίας λέξης και άλλο η εκτεταμένη σημασία της. Υπενθύμιση: Στην κυριολεξία μια λέξη ή έκφραση διατηρεί τη βασική και ακριβή σημασία της. Η μεταφορά είναι ένα σχήμα λόγου. Στη μεταφορά μια λέξη ή μια φράση χρησιμοποιείται σε ένα ορισμένο περιβάλλον με

σημασία διαφορετική από την αρχική. Ωστόσο, ανάμεσα στις δύο σημασίες (την κυριολεκτική και τη μεταφορική) υπάρχει κάποια μικρή ή μεγάλη ομοιότητα, η οποία και επιτρέπει, μαζί με τα συμφραζόμενα, την κατανόηση της νέας μεταφορικής σημασίας.

Ζ) Προσπάθησε να εντοπίσεις μέσα στο κείμενο: 1) δύο προτάσεις που εκφράζουν γνώμη, άποψη και έχουν διαφορετικό τρόπο **εισαγωγής (δηλαδή ειδικές προτάσεις [πως - χωρίς τόνο, ότι - χωρίς κόμμα]**, 2) μία ρητορική ερώτηση και μία πλάγια ερώτηση, 3) δύο βουλητικές προτάσεις **(δηλαδή δευτερεύουσες προτάσεις που εξαρτώνται από άλλο ρήμα).**

1) **πως** αντιμετωπίζεται σωστά η κρίση, **ότι** μας κορόιδεψαν

2) Μήπως ελέγχει τίποτα η ψήφος; για ποιο λόγο να ανήκουμε σ' αυτήν την ένωση

3) να δίνουν τα λεφτά τους στους αχάριστους φτωχούς, να δουλέψουμε όλοι μαζί.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΘΕΩΡΙΑΣ

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C107/358/2412,9246/>

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C107/358/2413,9250/>

Η) Ποιο είδος **σύνδεσης** (παρατακτική ή υποτακτική) κυριαρχεί μέσα στο κείμενο; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

Η υποτακτική σύνδεση κυριαρχεί στο κείμενο, καθώς σε άρθρα αυτός είναι ο κατάλληλος τρόπος να αναπτύξεις τις απόψεις σου. Η υποτακτική σύνδεση απαιτείται όπου οι σκέψεις είναι πιο σύνθετες και πιο περίπλοκες. Άρα οι διατυπώσεις είναι πιο εξαρτημένες η μία από την άλλη.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΘΕΩΡΙΑΣ

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C107/358/2411,9242/>

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο [Περίπατος στην Ευρώπη] (από το Σχ. βιβλίο σ. 64)

Η Ευρώπη είναι σαν ένας κήπος που συγκεντρώνει τα πιο διαφορετικά λουλούδια, τα πιο αταίριαστα χρώματα. Κάθε φορά που περνούμε τα σύνορα μιας ευρωπαϊκής χώρας, αισθανόμαστε πως όλα αλλάζουν τριγύρω μας, όχι μόνο η γλώσσα και οι κοινωνικές συμβάσεις, μα κι ο αέρας που αναπνέουμε, κ' η ουσία της γης που πατούμε, κι ο χαρακτήρας των ανθρώπων που συναντούμε. Σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα αισθανόμαστε αμέσως μια ιδιαίτερη έκφραση, μοναδική και αμίμητη, μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία, ζωντανή και αεικίνητη, δημιούργημα της φύσης, των αιώνων και της ιδιοφυΐας ενός λαού.

Όταν, ύστερα από ένα ταξίδι, ξεδιπλώνουμε ένα χάρτη της Ευρώπης, ξαναζούμε με τον απλούστερο τρόπο αυτή την αίσθηση της βαθιάς αλλαγής που μας έδωσε η διάβαση των συνόρων. Η Ιταλία κυανή, η Γαλλία κόκκινη, η Βρετανία κίτρινη, η Γερμανία πράσινη. Η κάθε χώρα ξεχωρίζει από τις άλλες απότομα, βάνουσα ίσως. Αντιτάσσει στους γείτονες την ιδιαίτερη μορφή της, απλοϊκά, χοντρά, στις γενικές γραμμές της. Μπορούμε όμως να κοιτάξουμε αυτόν το χάρτη με το μικροσκόπιο και τότε διακρίνουμε πως η διαφοροποίηση συνεχίζεται στο άπειρο. Μέσα σε κάθε χώρα της Ευρώπης υπάρχουν πολλές μικρές χώρες, η καθεμιά με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της που ξεχωρίζει καθαρά από τη φυσιογνωμία του γείτονα. Κάθε επαρχία μιας ευρωπαϊκής χώρας έχει κάτι δικό της να μας πει, κάτι παλιό και κάτι σημερινό. Κάθε πόλη της Ευρώπης είναι σα μια ζωντανή γυναίκα που δε μοιάζει με καμιάν άλλη στον κόσμο, με το δικό της αέρα, με τα δικά της όνειρα, με τα δικά της πάθη. Είναι ένα πλάσμα μοναδικό, που δεν μπορεί να επαναληφθεί δύο φορές.

Η Ευρώπη είναι ένα σύμπλεγμα από άπειρες αντιθέσεις. Διαφορετικές και πολύ συχνά αντίθετες ψυχικές διαθέσεις γεννιούνται στο Βορρά και στη Μεσημβρία, στη Δύση και στην Ανατολή. Διαφορετικούς τρόπους του αισθάνεσθαι και του σκέπτεσθαι εκδηλώνουν οι Λατίνοι, οι Αγγλοσάξονες, οι Γερμανοί, οι Σλάβοι. Δεν ακούει κανείς την ίδια μουσική στις όχθες του Δούναβη, του Σηκουάνα, του Τάμεση. [...]

Όταν περιπλανάται κανείς στα μονοπάτια και στα άλση του κήπου της Ευρώπης, παρατηρεί από κοντά τις διαφορές και τις αντιθέσεις και μπορεί να τις αναλύσει λεπτομερειακά. Του λείπει όμως η αίσθηση του συνόλου. Χρειάζεται, ύστερα από την αναλυτική εξέταση των διαφορών, να τολμήσουμε να κάνουμε ένα γύρο απάνω από τον κήπο με αεροπλάνο. [...]

Η Ευρώπη, μονάχα όταν την κοιτάζουμε από ψηλά, δείχνει όλη τη λαμπρότητά της. Όταν σηκωθεί το αεροπλάνο, και αποκτήσουμε προοπτική, και μπορέσουμε να αγκαλιάσουμε την ήπειρο με μια ματιά, αισθανόμαστε ξαφνικά την αρμονία του συνόλου. Οι τοπικές παραφωνίες ενώνονται σε μια ανώτερη συμφωνία, που δεν μπορεί να τη συλλάβει το αυτί του πεζοπόρου, γιατί συντελείται ψηλά. Οι άπειρες αντιθέσεις συγχωνεύονται σε μια ανώτερη σύνθεση.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Ελεύθερο πνεύμα*, εκδ. Ερμής, 1973

Α) Το παραπάνω κείμενο είναι γραμμένο αρκετές δεκαετίες πριν από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹². Ωστόσο, ο συγγραφέας δείχνει να συναισθάνεται την ύπαρξη **μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας** και μιλάει γι' αυτή με αγάπη και σεβασμό. **Βρες λέξεις, φράσεις και σχήματα λόγου που φανερώνουν αυτή τη στάση του συγγραφέα απέναντι στην Ευρώπη.**

Β) Ποιες διαφορές ως προς το ύφος θα μπορούσες να εντοπίσεις ανάμεσα στα δύο κείμενα;

Το ύφος του πρώτου κείμενου είναι σοβαρό, τυπικό, πληροφοριακό με κυριολεκτικό λόγο, πικρό και ειρωνικό σε κάποια σημεία, ενώ του δεύτερου είναι περισσότερο λογοτεχνικό και λυρικό, γεμάτο σχήματα λόγου.

Γ) Τα δύο κείμενα απέχουν μεταξύ τους περίπου 90 χρόνια. Γιατί, κατά τη γνώμη σου, η εικόνα για την Ευρώπη είναι τόσο διαφορετική ανάμεσα στους συγγραφείς των κειμένων; Είναι μόνο θέμα χρονικής απόστασης; Η απάντησή σου να έχει την μορφή και το ύφος σύντομης προφορικής παρέμβασης στην τάξη (**ύφος οικείο και ρεαλιστικό, χωρίς πλασιασμούς και δυσνόητες διατυπώσεις**).

Ενδεικτική απάντηση μαθητή

Παιδιά, κατά τη γνώμη μου, η συγγραφέας του 1ου κειμένου έχει σταθεί αρκετά στην πολιτική κατάσταση της Ευρώπης, ενώ ο συγγραφέας του 2ου κειμένου έχει σταθεί αρκετά στις γεωγραφικές ομορφιές της Ευρώπης. Η χρονική απόσταση παίζει σίγουρα σημαντικό ρόλο και για τους δύο συγγραφείς, αλλά **πιστεύω** πως εξίσου σημαντικό ρόλο παίζει και η ψυχολογική κατάσταση των δύο συγγραφέων καθώς και οι πολιτικές πεποιθήσεις του καθενός.

¹² Το Ελεύθερο Πνεύμα κυκλοφόρησε το Φθινόπωρο του 1929. Η έκδοση εκείνη, η μόνη έως σήμερα, έβγαινε με το ψευδώνυμο Ορέστης Διγενής ωστόσο, από τις πρώτες, κιάλας, κριτικές όσες επροκάλεσε, εγνώσθηκε ότι ήταν έργο του Γιώργου Θεοτοκά. Ο Γ.Θ. ήταν τότε ακριβώς είκοσι τεσσάρων ετών κάποια άρθρα του και μελετήματά του είχαν κιάλας δημοσιευθεί σε ελληνικά φύλλα και περιοδικά του εσωτερικού και του εξωτερικού. **Το βιβλίο ερχόταν στην ώρα του για να εκφράσει την διάθεση μιας καινούριας γενιάς η οποία εδιαμορφωνόταν τότε, με ορθολογικό και πνευματικά διεθνιστικό προσανατολισμό. Για τούτο, μόλις εβγήκε, εχαρακτηρίσθηκε ως το μανιφέστο της γενεάς εκείνης.**